

TÜRKİYE'DE İNTERNET GELENEKSEL MEDYADAN DAHA DEMOKRATİK VE ALTERNATİF BİR HABER AĞI SUNUYOR MU: T24 ÖRNEĞİ

Kader TUĞLA

Yeditepe Üniversitesi İletişim Fakültesi

Gazetecilik Bölümü

İstanbul

ÖZET

Yeni iletişim teknolojilerinden yararlanan internet gazeteciliğinin ve haber sitelerinin; genel olarak medyada demokratikleşme, güvenilir habercilik sorunlarına bakış açısı büyük önem taşımaktadır. Bu nedenle, yazılı ve görsel medyanın alternatifi olarak belirip belirlemeyeceklerine ilişkin varsayımların, öncelikle teknoloji ve demokrasi kavramları kapsamında ele alınması da gerekmektedir. Bu çalışmada, sosyal ağlar açısından haber sitesi T24'ün, internet haberciliğinde demokratikleşme kavramı çerçevesinden baktığımızda, “bağımsız internet gazetesi” ibaresine ne kadar bağlı kalabildiği ve güvenilir, demokratik, özgür habercilik anlayışına nasıl bir alternatif sunabildiği ele alınmıştır. T24 örneğinden hareketle, Türkiye'deki ana akım medyanın egemen geleneksel yapısının kırılabileceği ve alternatif haberciliğin de farklı bir boyuta gelebileceğinin göstergesi olabilecek özelliklerin bulunduğu görülmüştür.

Anahtar kelimeler: T24, internet gazeteciliği, geleneksel medya, demokrasi

Does the Internet Offer a More Democratic And Alternative News Network From The Traditional Media in Turkey: the T24 Case

ABSTRACT

It is important for Internet journalism and news sites to use new communication technologies in regard of the democratization of the media in general, reliable reporting and in particular the assumption about written and visual media as offering an alternative concerning appearance that will determine priorities to be addressed within the scope of the technology and the concept of democracy. In this study, the news internet site T24 will be analysed from the scope of democratisation. Moreover, how much it sticks to the motto of “independent internet newspaper”, how it presents an alternative to the reliable, democratic and independent newsmaking strategy will be looked upon.

Keywords: T24, internet journalism, traditional media, democracy

Giriş

İnternet üzerinde başlayan kitle iletişim yayıncılığı, geleneksel kitle iletişim araçlarına ve haber medyasına karşı alternatif bir alan olarak algılanmaktadır. Geleneksel kitle iletişim

araçlarının neden olduğu tek yönlü iletişim akışı, medya sahipliğinin belli merkezlerde toplanışı, farklı seslerin kendini ifade edemeyişi gibi demokratik bir iletişim ortamını engelleyen sorunların yeni yayıncılık biçimiyle bir ölçüde de olsa azaltılacağı varsayılabilir. İnternet, yatırım maliyetlerinin görece ucuzluğu, esnek temsil yeteneğiyle meşruiyet sorununu aşması ve teknolojik olarak frekans gibi kısıtlamalara bağlı olmaması nedeniyle gazeteciliğin önünde yeni ufuklar açabilecek kitle iletişim araçlarının başında gelmesi açısından önemli bir alternatif medya mecrası konumundadır.

Alternatif medyanın yeni enformasyon teknolojileri üzerinden etkinlik göstermesinin ve teknolojinin bu yönde kullanımının son 20 yılda öne çıktığı söylenebilir. En kısa tanımıyla alternatif medyalar, “egemen olmayan” ve kendilerini her tür iktidar ilişkisinin uzağında konumlayan medyalar olarak tanımlanmaktadır (Köse, 2007, s.252). Alternatif ve ana akım medyanın belirleyici özelliklerine baktığımızda ise: Ana akım medyanın, hakim söylemin ve temsillerin taşıyıcısı olduğunu, büyük ölçekli bir kurum yapısıyla homojen bir izler kitleye yönelik yayın yaptığını, devlet kuruluşu veya ticari şirket olarak faaliyet gösterdiğini, hiyerarşik olarak yapılanmış, profesyonellerin çalıştığı kuruluşlar şeklinde sıralayabileceğimiz özellikleriyle ön plana çıktığını görmekteyiz. Buna karşın alternatif medya, devlet ve piyasadan bağımsız, küçük ölçeklidir. Özellikle dezavantajlı gruplara yönelik, farklılıklara saygılı olarak yayın yapmaktadır. Yatay (veya hiyerarşik olmayan bir şekilde) yapılanmıştır; demokratikleşme ve çoğulculuk çerçevesi içinde izlerkitlenin erişim ve katılımını kolaylaştırmaya imkân vermektedir. Aynı zamanda hâkim olmayan söylem ve temsile sahiptir (Bailey, ve ark., 2008, s.19 akt. Taylan, 2012, s.s. 26, 27).

Kitle iletişim araçlarını, siyasal ve toplumsal bağlamı içinde ele alan politik seçme yaklaşımı, siyasal önceliklerin iletişim teknolojilerinin kullanımlarını belirlediğini söylemektedir. Bu yaklaşıma göre teknoloji hem siyasal sistem tarafından yönlendirilen bir araç olarak değerlendirilmekte, hem de teknolojinin yarattığı ideolojik ve kültürel sonuçları dikkate alarak eleştirel çalışmaların kimi yaklaşımlarından beslenmektedir. Önemli olan teknolojinin kendisi değil, hangi ellerde ve nasıl kullanıldığıdır. Bu nedenle, kitle iletişim araçları kendiliğinden olumlu ya da olumsuz politik, toplumsal sonuçlara neden olamazlar. Bu sonuçlar iktidar ilişkileri içinde siyasal öncelikler tarafından belirlenmektedir (Timisi, 2003, s. 50). Bu yaklaşımdan hareketle, alternatif bir medya türü olarak internetin sivil ve özgürlükçü bir iletişim ortamına yaptığı katkıları şu şekilde sıralamamız mümkündür: Genel olarak alternatif medyalar ve internet, doğruları kendi çıkarlarıyla orantılı mevcut egemen medyaya

karşılık, gerçek kamu yararını ve gazetecilik etik kodlarına bağlılığı ön planda tutan, sorumluluğa dayalı bir habercilik anlayışına vurgu yapmaktadır (Köse, 2007, s. 272).

İnternetin yeni bir katılımcı demokrasi anlayışını ortaya çıkaracağına ve kamusal alan tartışmalarına yeni bir boyut kazandıracağına dair ilk öngörülerde bulunanlardan biri olan Howard Rheingold, 1993'te yayınlanan *Virtual Communities* (Sanal Cemaatler) adlı eserinde, internet aracılığıyla, demokrasiyi canlandırmak için sanal toplulukların yurttaşlara yardımcı olacağı ya da demokratik söylemin yerine geçecek çekici bir alternatifin sunulacağı tezini ortaya atmıştır (Rheingold, 1993, s. 276). Buradan hareketle yeni iletişim teknolojilerinden yararlanan internet gazeteciliğinin ve haber sitelerinin, -genel olarak medyada demokratikleşme-güvenilir habercilik sorunlarına ve özel olarak da yazılı ve görsel medyanın alternatifi olarak belirip belirlemeyeceğine ilişkin varsayımların, öncelikle teknoloji ve demokrasi kavramları kapsamında ele alınması gerektiğini söyleyebiliriz.

Dünyanın birçok yerinde, internet gazeteciliğinin genelde “haber eleştirisi” ilkesine göre işlev görmektedir. Bağımsız haber sitelerinin, yalnızca ana akım medyanın sunduğu gerçek tanımlamalarını eleştirel açıdan yeniden gözden geçirmekle yetinmeyip, aynı zamanda bazı aşırılıkları düzelttiklerini de söylememiz mümkündür. Bu haber siteleri aynı zamanda, uluslararası gazetelerin sahip olamadıkları kadar büyük dürüstlüğe sahip bir habercilik anlayışının hayata geçirilmesine de olanak sunmaktadırlar (Köse, 2007, s. 270). Alternatif medya kapsamında yer verebileceğimiz bağımsız internet haberciliğinin bir kamu hizmeti medyası olarak örgütlenmesi söz konusu olduğunda, ortaklaşmış bir amaçtan ve yaklaşımdan söz edilebilir. Alternatif medya uygulamalarında açık bir biçimde yayıncı ve toplum arasındaki ilişki ön plandadır. Bu noktada geleneksel medyanın konuları, medya profesyonellerinin belirlediği ve hedeflenen kitlenin öngörülen beklentilerinin karşılanmaya çalışıldığı tek yönlü iletişim akışının dışına çıkılması önem kazanmaktadır. Bu anlamda demokratik katılım, medya ürünlerinin üretim ve karar alma süreçlerine profesyonel olmayan kişilerin katılımını da kapsamaktadır.

Bu yaklaşım çerçevesinde, alternatif medya uygulamalarında demokrasi anlayışı, ana akım medya kanallarının yanlış temsil ettiği, sunduğu ya da çoğu zaman hiç yer vermediği düşünce, olay, kişi ve bilginin medyada yer almasının sağlanması olarak öne çıkmaktadır. Bu tartışma ekseninde, özellikle son zamanlarda yaptığı haberler yazılı basın tarafından da alıntılanan haber sitelerinden biri olan T24'ün (<http://t24.com.tr/>) kendisini “bağımsız internet gazetesi” ibaresiyle tanımladığını görmekteyiz. Buradaki “bağımsız” kelimesinin demokratik katılım anlamında neyi temsil ettiği de önem taşımaktadır.

Seçmeci kaynak kullanımı, tekdüze haber temposu ve öykü başlığının seçimi yoluyla haber medyası hangi haber aktörlerinin kamuya yeniden sunulacağına, onlar hakkında ne söyleneceğine ve özellikle nasıl söyleneceğine karar vermektedir. Haber üretimi üzerine yapılan çalışmaların çoğu, bu süreçlerin keyfi olmadığını ve basitçe gazetecilerin ilgi çekicilik konusundaki sezgileri tarafından belirlenmediğini göstermiştir (Van Dijk, 1999, s.367). Bu çalışmada, demokrasi kavramı ve internet medyasında demokrasi ele alınmaya çalışılacak ve Türkiye’de internet gazeteciliğinin yeri incelenmektedir. Bu bilgiler ışığında, sosyal ağlar açısından haber sitesi T24’ün, internet haberciliğinde demokratikleşme kavramı çerçevesinden baktığımızda, “bağımsız internet gazetesi” ibaresine ne kadar bağlı kalabildiği ve güvenilir, demokratik, özgür habercilik anlayışına nasıl bir alternatif sunabildiği ele alınmaya çalışılacaktır. Bu amaçla, T24’te yayımlanan Hasan Cemal’in “Çekilme Günlüğü” yazı dizisi de Van Dijk’in haberde söylem analiziyle ele alınarak, T24’ün ana akım medyanın söylemine yer verip vermediği incelenecektir. Hiyerarşi ve iktidar ile ideoloji arasındaki karşılıklı ilişkilere vurgu yapan (Punch, 2005, s. 218) söylem analizi aynı zamanda, medya metinlerindeki içeriğin analiz edilmesi ve metne yerleştirilmiş anlamların, kullanılan kelimeler, ifadeler vb. aracılığıyla incelenmesini de sağlamaktadır (Güngör, 2011, s. 206). Van Dijk’in geliştirdiği eleştirel haber söylemi varolan güç/iktidar ilişkilerinin söylem analizi içinde nasıl kurulduğunu açıklarken, bu ilişkilere eleştirel bir yaklaşımla bakmaktadır (İnal, 1996, s. 96). Haberin makro bağlamı, haber üretim sürecini belli bir yapısal yanlılık sorunuyla ilişkilendirmemiz gerektiğini (dünya basınının haber ajanslarına bağımlılığı), mikro bağlamı, ulusal düzeydeki toplumsal iktidar/güç odaklarının etkileri altındaki gazetecilik uygulamaları ile haber söyleminin sözcüklerin seçimi, sözcüklerle yapılan vurgulamalar vb. yapısal unsurları içermektedir (van Dijk 1999, s.370).

Demokrasi ve Medya İlişkisi

Günümüzde demokrasi kavramını, özgürlükçü bir çoğunluk yönetim biçimi olarak azınlıkta olanların haklarına saygı gösterilmesi ve onlara bir gün çoğunluğa dönüşebilme yollarının açık tutulması olarak tanımlayabiliriz (Kışlalı, 2006, s.238). Demokrasinin temel niteliklerini ise; siyasal iktidarın özgür genel seçimlerle oluşması, bu siyasal iktidarı gerektiğinde denetleyebilen bağımsız bir yargı; farklı toplumsal çıkar ve görüşleri temsil eden siyasal partiler ile farklı toplum kesimlerini temsil eden dernekler ve sendikalar gibi kitle örgütleri, yurttaşların gelişmelerden doğru bilgi edinme haklarını sağlayan özgür kitle iletişim araçları olarak sıralayabiliriz (Kışlalı, 2006, s.249). Demokratik olmayan hiçbir sistem, tanımı

itibarıyla, vatandaşlarına bu kadar geniş siyasi haklar tanımamaktadır. Demokrasinin gereklerini karşılamak için tanıtımda varolan bu hakların fiili olarak vatandaşlara sağlanmış olması gerekmektedir. Bu demokratik hakların, etkin olarak yürürlüğe konmadığı ve uygulamada da vatandaşlar için ulaşılabilir olmadığı sürece, yazılı olarak, kanunlarda hatta anayasal bir belgede vaad edilmiş olması yeterli değildir (Dahl, 2010, s. 60).

Bireysel özerkliği hedef alan özgürlükçü perspektif, devletin bireylere müdahale etme ve onların hayatlarını belirleme olanaklarını yasalarla düzenlemek anlamına gelmeyip, zorunlu eğitim ve askerlik gibi devlet müdahalesi anlamına gelecek yaptırımlara karşı çıkmaktadır. Bu nedenle özgürlükçü perspektifler “oyla belirlenen çoğunluk ilkesine dayalı demokrasi”nin işlerlik kazanmasını hedeflemek yerine kararlar alma yetki ve imtiyazlarını merkezi ve hiyerarşik bir mekanizmanın eseri olmaktan çıkartarak, mümkün olduğunca kendi kendine yönetimle idare edilen yerel ve bölgesel alanların kurulmasını amaçlamaktadırlar (Cantzen, 2000, s.300); çünkü demokratik alan bir yüzyıldır, büyük ölçüde ekonomik etkinliğin, çalışma ilişkilerinin alanı olmuştur.

Siyasal, toplumsal ve ekonomik demokrasinin güçlülüğüyle orantılı olarak, “egemen sınıf”ların mülkleri ellerinden alınmayıp, kendi çıkar ve görüşlerini topluma dayatma güçleri ellerinden alınmış olacaktır; çünkü ekonomik demokraside de önemli olan, üretim araçlarının mülkiyetine kimin sahip olduğu değil, üretim ve paylaşmaya kimin karar verdiğidir (Kışlalı, 2006, s.249). Eğitim, sağlık ve bilgi gibi kültürel sanayilerin maddi malların üretiminden daha temel bir rolü olduğu sanayileşme sonrası bir toplumda, hastane de, lise ya da üniversite de, televizyon kanalı ya da gazete de, en azından üretim işletmeleri denli demokrasinin yazgısını belirleyen unsurlardır. Uzun zaman parlamentoların çevresinde düzenlenen demokratik yaşam, günümüzde demokratik eylemin temelini oluşturan tartışmaların aktarıldığı medya tarafından düzenlenmektedir (Touraine, 2013, s.164).

Siyasi partilerle vatandaşlar arasında bir aracı olan medyanın demokrasilerdeki işlevlerinden ilki enformasyon işlevidir. Medya, vatandaşları siyasalar, siyasa önerileri ve siyasaları yürürlüğe koyma ile bunlara eşlik eden diğer konular hakkında bilgilendirmektedir. İkinci olarak medya, hükümetleri siyasal partileri, halkın sorunları hakkında bilgilendirerek ifade işlevini yerine getirir. Enformasyonun toplumdan hükümete aktarılmasıyla ilgili bu işlev temel olarak demokrasinin siyasal “sınırlarını” tanımlamaktadır (Cuilenburg, 2010, s.104). Demokratik mekanizmalar ve özgür bir basın, farklı çıkar gruplarının farklı seçenekleri gözden geçirip kendi adlarına karar vermelerinin güvencesidir. Demokrasinin bilgi sahibi yurttaşlara gereksinimi vardır. Bu nedenle demokrasi, yurttaşlarının demokratik araçlar

sayesinde farklı fikir kaynaklarına eşit ve açık erişim sağlayabilmeleri durumunda filizlenip gelişebilme imkanına sahip olacaktır (Keane, 1991, s.157).

Çoğulcu bir demokrasi, kapalı baskı rejimlerini bir kenara bırakırsak, yalnız birbirinden farklı partilerin bulunmasını değil, kitle iletişim araçlarının da birbirinden farklı ellerde olmasını gerektirmektedir; çünkü düşünce özgürlüğü, düşüncelerini yayabilme olanakları bulunmadığı zaman fazla bir anlam taşımayacaktır (Kışlalı, 2006, s.23). Teknolojiyi, kökenleri aydınlanma düşüncesinde yer alan bir ilerleme fikriyle eşanlı kılan liberal yaklaşım aydınlanma geleneği de modernleşmenin bir unsuru olarak iletişim teknolojilerini ve kitle iletişimini, demokratik bir toplumun ideal oluşumu için vazgeçilmez bir unsur olarak görmektedir. Bu yaklaşıma göre, iletişim teknolojileri bireysel ve toplumsal gelişme için temel rolleri üstlenmiş bir aktör konumundadır. Bu nedenle, genellikle kendini ifadeyi kolaylaştırma, kamusal aklı ileri götürme ve toplumun kendi geleceğini ortaklaşa belirleme inancı olarak tanımlanmaktadır (Timisi, 2003, s.43).

Özellikle internetle ortaya çıkan önemli gelişmelerden biri de kamu alanının genişleyip çeşitlenmesidir; çünkü internet sayesinde uç görüşler duyulmaya, karşıt görüşler ise birbiriyle çatışmaya başlamıştır. İnternetin, yeni demokratik yöntemlerin gelişmesi için sunduğu olanaklar adeta siyasi tartışmaların parçası olan, siyasileri denetleyen gündelik bir yurttaşlık faaliyetine imkan verir hale gelmiştir (Atikkan ve Tunç, 2011, s.99). Ayrıca alternatif medyaya öznel yaklaşımlar da medya aktörlerine ve bunların alternatif medyayı yaratma yollarına odaklanmaktadır. Bu yaklaşımlar, medyanın, sıradan insanların sesini duyurmak amacıyla medya üretim sürecine erişimin demokratikleşmesine katkı yapması durumunda özgürleşimci toplumsal etkileri olabileceğini iddia etmektedirler (Taylan, 2012, s.322). Türkiye’de de Cumhuriyet’in ilk yıllarından itibaren muhalif medya girişimlerinin her dönemde var olduğunu söylememiz mümkündür. Hakim iktidarın egemen söylemlerine karşı çıkan medya girişimleri bütün dünyada olduğu gibi Türkiye’de de bastırılmaya çalışılmışlardır.

Türkiye’de İnternet Haberciliği

Türkiye’de gazeteciliğin, gerek kapitalist ekonomi sistemi ve gerekse işlerliği tartışmalı bir hukuk sistemiyle, henüz demokratikleşmesini tüm kurum ve kurallarıyla gerçekleştirememiş bir siyasal sistem içinde, bir ölçüde kaos olarak da nitelendirilebilecek bir durumda bulunduğunu söyleyebiliriz. İstikrarsızlık ve zaman zaman gözlenen kaos durumu medya sistemine de yansımakta ve diğer sosyal sistemler gibi gazeteciliğin de kendisine

referanslı, kendi yasalarına ve kurallarına tabi özerk bir sosyal sistem olarak gelişmesini sınırlandırmaktadır (Alver, 2011, s. 480).

Türkiye’de 1996 yılında görülmeye başlayan ve büyük çoğunluğu ücretsiz yayınlanan Gazeteport vb. internet gazetelerine baktığımızda ise, amacı internet ortamında geleneksel gazeteciliğe karşı alternatif habercilik yapmak olan haber sitelerinin yanı sıra, ulusal gazetelerin ve TV’lerin de kendilerine ait haber siteleri bulunduğunu görmekteyiz. Bu haber sitelerinin de birçoğu ücretsiz abonelik sistemi uygulamakla birlikte, asıl amacı bağımsız gazetecilik yapmak olan sitelere göre habercilik ve bilgi verme anlamında çok radikal öneriler vadedmemektedirler. Yayınladıkları haberlerin düzenli ve ayrıntılı bir arşivini oluşturmayı amaçlayan TV ve gazete internet siteleri, interneti de geleneksel habercilik anlayışlarını sürdürmelerini pekiştirecek bir araç olarak görmektedirler.

Medya sektöründe internet medyasına bu yaklaşımın daha da etkin hale gelmesi ise, 2008 yılında ortaya çıkan ekonomik krizin etkisiyle olmuştur. Ekonomik kriz nedeniyle yayıncılık faaliyetine son veren çok fazla kuruluş bulunmazken, Türk medyasında krizi atlatabilmenin yolları medya çalışanları üzerinden hareketle aranmıştır. Birçok medya çalışanı işten çıkarılmış ve adeta krizin ilk kurbanları olmuşlardır. 13 Şubat 2009 tarihinde başlayan Sabah-ATV grevi ise kriz nedeniyle işten çıkartılmaların sembolü haline gelmiştir. Finansal krizle birlikte, geleneksel medyanın internet medyasına bakış açısı da değiştirmiştir. İnternet ve diğer yeni medyanın gücünü kendileri için bir tehdit olarak algılayan ana akım medya holdingleri, finansal krizle birlikte bu yaklaşımlarını değiştirmiş, hatta yayıncılık faaliyetlerini ağırlıklı olarak yeni medya alanına kaydırmışlardır (Taylan, 2012, s. 184).

Türkiye’de en fazla alternatif olma özelliği taşıyan alan internet gazeteciliği ya da internet haber siteleridir. Birçoğu “haber gözlemi” ve “haber eleştirisi” yapmalarına karşın, internet haber siteleri, aynı zamanda, ideal habercilik ölçütlerinin ne olması gerektiğine ilişkin de önemli ipuçları sunmaktadırlar. Haberlerin güncellenmesi ve hızlılığı, diğer habercilik türlerine göre okuyucu-izleyiciyle karşılıklı etkileşim esasına dayalı oluşları ve düşük bir maliyetle iş yapmaya olanak sunmaları nedeniyle birçok avantajlara sahiptirler. (Köse, 2007, s.353). Özellikle internet haberciliğine bakıldığında, haber sitelerinin büyük çoğunluğunun haber kaynaklarının ana akım medya kuruluşları ya da ana akıma haber servisi yapan haber ajansları olduğu görülmektedir. Alternatif yayıncılık yaptığı iddiasında olan medya kuruluşlarının ana akımla aynı haber kaynaklarından yararlanması bu anlamda dikkat çekicidir (Taylan, 2012, s.410). Bu nedenle, ana akım medya alternatif medyanın bazı

özelliklerini taklit ederken, muhalif kimlik taşıyan medya kuruluşları da ana akımla aynı kaynaktan beslenmeye başlamışlardır.

Alternatif Bir Medya Örneği Olarak “Bağımsız İnternet Gazetesi” T24

“Bağımsız İnternet Gazetesi” ibaresiyle yayınlanan internet haber sitesi T24, 1 Eylül 2009’da yayına başlamıştır. İnternet sayfasında “Hiçbir kişi, kurum, kuruluş ve oluşumla doğrudan, dolaylı ya da rastlantısal bir ilişkisi bulunmayan bağımsız internet gazetesi” (<http://t24.com.tr/hakkinda>) ifadesiyle kendini konumlandırmaktadır. Yayıncılık anlayışını ise “hiçbir görüş ve inancı haberciliğin önüne koymayan, insanları, inançları, görüşleri dışlamayan yayın politikası” (<http://t24.com.tr/hakkinda>) olarak ifade etmektedir.

T24’ün kurucu kadrosunda yer alan Genel Yayın Yönetmeni Doğan Akın, Aydın Engin ve kurucu editörlerden Metin Yener gibi birçok isim, ana akım medyada uzun yıllar çalışmış deneyimli gazetecilerden oluşmaktadır. “*Bağımsız İnternet Gazetesi*” ibaresiyle yayınlanan T24’ün, “bağımsız” olma iddiasının gerekçelerini ise Genel Yayın Yönetmeni Doğan Akın şu şekilde açıklamaktadır (<http://www.mediacaonline.com/turkiyede-baska-bir-gazetecilik-mumkun/>) :

Biz 1 Eylül 2009’da yayına başladık. Yayına başlamadan önce bazı medya dışındaki şirketlere gidip dedik ki ‘sizin internet siteleriniz, fotoğraf kaliteniz, metinleriniz kötü, video yok. Bu içerikleri biz size verebiliriz; çünkü kurumsal kimliğinizin ilk andaki inşası internet sitenizle oluyor. Eğer sizlerle kontrat yapabilirsek, bizden böyle bir içerik hizmeti alırsanız bağımsız bir gazetecilik girişiminde bulunacağız.’ Bazı şirketler bunu kabul ettiler. Oradan elde ettiğimiz mütevazı gelirle T24’ü kurduk. Kazandığımız parayla buradaki arkadaşlarımızın mütevazı ücretlerini, sigorta primlerini, gelir vergilerini, şirketimizin kurumlar vergisini yatıracak mütevazı rakamı yaklaşık dört yıldır kazanıyoruz ve onunla da bu yayını yapıyoruz. Ne yazık ki yazarlarımıza telif ödemesi yapamıyoruz önemli ölçüde. Sadece finansal bağımsızlık değil, ideolojik takıntılardan da bağımsız bir yayınız. Herhangi bir partinin yanında görünmek ya da karşısında olmak bizi ilgilendirmiyor.

Açıklamada T24’ün, özellikle finansal ve ideolojik açıdan bağımsızlığına dikkat çekilmektedir. Bu vurgu, bağımsız internet haber sitelerini geleneksel medya yayıncılığından ayıran en önemli özelliklerden biri olan, “medya-siyaset-ticaret” ilişkisine fazlaca bağımlı olmamaları açısından önemlidir; çünkü bu durum, görece daha özgür hareket edebilmelerini sağlamaktadır (Köse, 2007, s.357).

Yayımlanan online gazeteler birtakım riskleri de barındırmaktadırlar. Dünyada ve Türkiye’de, internet gazetelerinin, genellikle mesleki anlamda fazla tecrübesi olmayan ya da hiç gazetecilik yapmamış deneyimsiz genç yatırımcılarca yürütülmeye çalışılması ve sunulan

haberlerin genellikle kaynak gösterilmeden yayınlanması gibi unsurlar, internet yayıncılığında güvenilirlik açısından risk oluşturmaktadırlar (Köse, 2007, s.357). T24'ün kurucu kadrosunda yer alan Genel Yayın Yönetmeni Doğan Akın, Aydın Engin ve kurucu editörlerden Metin Yener gibi birçok isim, ana akım medyada, yönetici, muhabir ve yazar olarak uzun yıllar çalışmış deneyimli gazetecilerdir. Buna karşın, T24'ün güvenilirlik açısından sorun yaratan en önemli açmazlarından biri muhabir kadrosundaki eksikliklerdir. Bu eksiklik, internet sayfasındaki günlük haberlerin ve fotoğrafların, bir muhabir ya da foto muhabiri imzası olmadan ve bir haber ajansından alındığına dair de bir ibare bulunmadan “T24” olarak yer almasına neden olmaktadır. Genel Yayın Yönetmeni Doğan Akın, içinde buldukları finansal sıkıntıların, ancak haber ajanslarına aboneliklerini karşılamaya yettiğini, “Mütevazı ücretleri, vergi ve sigorta primi yükümlülüklerimizi, ajans aboneliklerimizi karşılayacak mütevazı bir gelirden başka paramız yok” (<http://t24.com.tr/yazi/t24-ve-korkuyu-satin-alan-medya/4087>) sözleriyle ifade etmektedir. Bu durum, haber kaynağı olarak ancak ajans abonelikleriyle sağlanan bir haber akışına ve internet gazeteciliğinin içerdiği açmazlardan biri olarak nitelendirilebilecek bir durum olarak, haberi doğrudan olay yerinden izleyecek muhabir bulunmaması nedeniyle, diğer yazılı ve görsel medyadan “derlemek” durumunda kalınması sonucunu doğurabilmektedir. Böylece, egemen medya anlayışına alternatif olma iddiasını taşıyan bir yayının, ana akım medyanın da beslendiği kaynaklardan biri olan haber ajanslarını kullanması, bu iddiasının sorgulanmasına neden olabilmekte ya da alternatif medya olarak güvenilirlik kaybına uğraması tehlikesini beraberinde getirebilmektedir. Aynı zamanda örneğimiz bağlamında söyleyecek olursak, “T24'ün diğer medya organlarından alıntıladığı kimi haberlerde kaynak göstermeme alışkanlığı olduğu” (<http://www.habervesaire.com/news/mehmet-barlas-in-maasiyla-t24-u-yayinliyoruz-2604.html>) izlenimini ortaya çıkarmaktadır. Genel Yayın Yönetmeni Doğan Akın, “Kes-kopyala-yapıştır” tarzı hataların kendilerini hem utandırdığını hem de zor durumda bıraktığını belirterek, bu durumun yarattığı sıkıntıları şu şekilde dile getirmektedir (<http://www.habervesaire.com/news/mehmet-barlas-in-maasiyla-t24-u-yayinliyoruz-2604.html>):

Bu hataya bizim çocuklar da düştü. Düşük oranda olmasına rağmen ‘T24 haber alıyor’ diye Twitter’da çok tartışıldı. Halbuki o genç arkadaşlarımızın unutmaması, ihmalî oluyordu. Sistemik olarak kaynak göstermemek gibi bir durum yok. Fakat kaynak göstermemize rağmen açılan davalar var. Örneğin Hürriyet gazetesi, kaynak göstermemize rağmen, ‘Bizim haberimizi kullandı, bizim fotoğrafımızı kullandı’ diye çok fazla dava açıyor. Her hafta birkaç kez savcılığa gidiyoruz.

Finansal zorluklar nedeniyle genç ve deneyimsiz kadrolarla günlük haber akışının düzenlenmeye çalışılmasındaki sorunların aşılmasında “muhabirin önemini” de vurgulayan Akın(<http://www.habervesaire.com/news/mehmet-barlas-in-maasiyla-t24-u-yayinliyoruz-2604.html>), internet gazeteciliğinde iyi bir muhabir kadrosunun önemine de şu ifadelerle dikkat çekmektedir:

Ankara’da çalıştırdığımız arkadaşımızı kadromuza alamıyoruz. Neyse ki emekli. Ama inanabiliyor musunuz 25 yıllık gazeteciye ayda 750 lira ücret ödüyoruz. Yine de muazzam çalışıyor. Günde üç dört haber giriyor ve çok yardımı dokunuyor. Londra, Amerika, Almanya’da arkadaşlarımız var. Onlardan da içerik alıyoruz. Muhabire çok ihtiyacımız var. En azından elimizde bir keskin nişancı olarak üç dört kişi daha olsa çok iyi olacak.

Söz konusu handikap, özünde “izleyici/okur etkileşimli yayın politikası” ve “egemen medya yapılarınınkinin aksine kolektif işbirliğine dayalı bir örgütlenmenin” esas alınmasının zorunlu olduğu bir alternatif medya anlayışına uzaklıklarından dolayı, bu tür haber sitelerini kaçınılmaz olarak mevcut egemen gazete ve TV’lerin birer kopyasına ya da versiyonuna dönüştürme tehlikesini de bünyesinde barındırmaktadır (Köse, 2007, s.357).

Alternatif medyanın mevcut olandan farklı bir demokrasi arayışının peşinden gidenler için olmazsa olmaz bir “beşinci gücü” oluşturduğunun altını çizen Alankuş (2008, s.12), alternatif medyanın çok farklı isimlerle adlandırıldığını vurgulamakta ve alternatif medyayı küresel medya ortamındaki yerinden yola çıkararak incelemektedir. Alankuş, “öteki medya” olarak kavramsallaştırdığı alternatif medyanın, karşıt kamular, radikal demokrasi ve yeni toplumsal hareketlerle olan ilişkiselliği içinde sınırları ve yetenekleri bakımından da ele almaktadır. Alankuş (2008)’a göre: Alternatif medyanın, gündelik hayatın bütün eşitsiz ilişkilerini sorgulayarak politik alanların çoğalmasını sağladığı ölçüde demokrasinin genişlemesini ve derinleşmesini sağlamak gibi bir rolü vardır (s.12). Yapısı ya da iddiası gereği alternatif medya, seslerini duyurmayanların seslerini eşdeğerlilikle duyurmalarında, böylelikle birbiriyle ve hegemonik çoğunlukları konuşmayı ve anlaşmayı saptadıkları ölçüde, siyasal alanın sınırlarını yukarıdan aşağıya bir itkiyle çizilmesinde özellikle işlevsel bir rol oynamaktadır.

Alternatif medya uygulamalarında, ana akım medya kanallarının yanlış temsil ettiği, sunduğu ya da çoğu zaman hiç yer vermediği düşünce, olay, kişi ve enformasyonun medyada yer almasının sağlanması anlayışı öne çıkmaktadır (Taylan, 2012, s.25). T24 Genel Yayın Yönetmeni Doğan Akın, ana akım medyanın kullandığı dili ve temsil biçimini bertaraf

etmenin önemine değinerek, ‘terörist başı’, ‘Sözde Ermeni Soykırımı’ gibi ifadeleri kullanmamaya dikkat ettiklerini ancak yine de bu konuda çok hata yaptıklarını belirtmektedir. Hiçbir görüşün gazeteciler için gazetecilikten daha değerli olamayacağına inandıklarını, Türkiye’de finansal olarak bağımsız gibi görünen mecraların da bazı ideolojik takıntıları olduğunu, inanç ya da etnik temelli özellikle kışkırtmalar yaptıklarını ya da belli bazı siyasi görüşlerin sözcüsü olabildiklerini belirten Akın, ana akım medyadaki bu yaygın dilin hakimiyetini silme konusuna verdikleri önemi şu sözlerle vurgulamaktadır (<http://www.mediacaonline.com/turkiyede-baska-bir-gazetecilik-mumkun/>):

Sözde Ermeni Soykırımı’ tamlamasının içinden ‘sözde’ kelimesini editör arkadaşlarımızın ağzından atmak üç yılımızı aldı. Aynı şekilde ‘terörist başı’, ‘terör örgütü lideri’, ‘bebek katili’ gibi... Sitede bu tip hatalar çok azaldı ama hala devam ediyor. Çok hata yaptık, hâlâ da yapıyoruz.

Kendilerini ana akıma alternatif olarak konumlandıran medya türleri bunu örgütlenme ve içerik düzeyinde farklılaşarak gerçekleştirmeye çalışmaktadırlar. Özellikle “ticari kaygıların ve sermayenin hakim olduğu ve artık bir piyasa olarak görülen medya ortamında alternatif medya kuruluşları üçüncü bir alan olma misyonunu yerine getirmektedirler.” (Bailey, ve ark., 2008, s.19 akt. Ahmet Taylan, 2012, s.27). Alternatif medyanın temel özelliklerini inceleyen çalışmalarda, finans kaynaklarında reklam gelirlerinin reddi de bir kriter olarak ele alınmaktadır. Kuruluşundan bu yana dört yıldır kesintisiz yayın yapan T24’te, reklam alınmaya başlanması üç yıldan sonra gerçekleşebilmiştir. Yayınlarının etki, birikim ve ziyaretçi trafiği yaratabilmesi ve böylece reklam verenlerin dikkatini çekebilecek düzeye gelebilmesi göz önünde tutularak, yayına başlanıldığı dönemin ilk üç yılında reklam alabilmek için bir girişimde bulunulmamıştır. Bu sürecin ardından T24, kendi ifadeleriyle “karınca kararınca da olsa” reklam almaya başlamıştır (<http://www.mediacaonline.com/turkiyede-baska-bir-gazetecilik-mumkun/>). Finans kaynakları açısından bağımsız olmalarına vurgu yapmasına karşın, T24’ün bu durumuna baktığımızda, alternatif medyanın, reklam gelirlerinin reddi özelliğiyle bir çelişki taşıyor nitelikte olduğu tespitini yapmamız mümkündür.

Buna karşın, yine alternatif medyanın özelliklerinden biri olan dinleyici ve/veya tüketiciyle ilişki açısından baktığımızda T24’ün başlattığı Okur Fonu projesinin (<http://t24.com.tr/okurfonu>), dinleyiciler/tüketiciler tarafından ifade edilen ihtiyaçlara ve amaçlara izin verilmesi özelliğini karşılayabilecek nitelikler taşıdığı görülmektedir. ABD’nin en çok izlenen dijital haber platformu “Democracy Now” (<http://www.democracynow.org>),

tarafından uygulanan bir proje fonlanma yöntemi olan “crowdsourcing”, bağıştan çok okuru yapım sürecine ortak olmaya çağıran bir yöntem olarak öne çıkmaktadır (<http://www.democracynow.org/about>). T24’ün oluşturduğu Okur Fonu da benzer şekilde, projelerin fonlanması için yeni bir yöntem olan "Crowdsourcing"’in T24’teki uygulamasıdır (<http://t24.com.tr/okurfonu>). Crowdsourcing bir bağış veya yardım yöntemi değil; bir projenin hayata geçmesini isteyen kişilerin kendi destekleriyle yapım sürecine ortak olmasıdır (<http://www.democracynow.org/about>). Projeyi desteklemenin ana amacı, projenin hayata geçmesi ve sürdürülebilmesidir. Çağrı süresinin sonunda yeterli fon toplandığında, projenin yapım aşamasına geçilmekte, tüm yapım süreci ve fonun kullanıldığı kalemler destekleyenlere açıklanmaktadır. Eğer bir proje için yeterli fon sağlanamazsa, toplanmış olan fonun nasıl kullanılacağıyla ilgili olarak destekçiler arasında bir anket düzenlenmekte ve daha küçük bütçeli bir proje seçilmektedir. T24, okurlarının desteklediği Okur Fonu aracılığıyla önümüzdeki dönemlerde, T24’ün mobil uygulamalarının ve Türkiye’de yurtaş gazeteciliğinin gelişebilmesi için yeni bir internet mecrasının hazırlanması gibi öncü projelerin fonlanmasını da amaçlamaktadır (<http://t24.com.tr/okurfonu>). T24’ün bu projesinin aynı zamanda alternatif medyanın bir diğer özelliği olan, iletişimin demokratikleştirilmesi, demokratikleşme ve çoğulculuk açısından gönüllü sorumluluğun özendirilmesi, profesyonel olmayanların erişim ve katılımı (Bailey, ve ark., 2008: 19 akt. Ahmet Taylan, 2012:26) gibi özellikleri barındırabilecek nitelikte olduğu tespitini yapabiliriz.

T24 ve Demokratik-Alternatif Habercilik Anlayışı

Bir rejimde etkili olmak isteyen siyasal güçler açısından, kitle iletişim araçları her zaman büyük önem taşımaktadır ve bu rejimlerin demokratik olup olmaması bu gerçeği değiştirmemektedir. Çoğulcu bir demokraside, halkın genel çıkarlarının ekonomik gücü elinde bulunduran azınlığın özel çıkarlarına feda edilmemesi gerekmektedir. Bunun koşulu ise kitle iletişim araçları üzerinde egemen azınlığın doğrudan ya da dolaylı bir denetim tekeline sahip bulunmamasıdır. Sermayenin emeğe egemen olmaması, kitle iletişim araçlarının konumuna bağlıdır (Kışlalı, 2006, s. 21). Bu nedenle, T24’ün, demokratik ve alternatif habercilik anlayışına katkısı, kullandığı haber dili ve ana akım medyaya nasıl bir alternatif sunabildiği üzerinden ele alınması da önem taşımaktadır. Türk basınının etkin isimlerinden Milliyet gazetesi yazarı Hasan Cemal’in, yazısının yayımlanmaması üzerine çalıştığı gazeteden, bir diğer ifadeyle ana akım medyadan ayrılarak, internet haber sitesi T24’e geçiş sürecindeki gelişmelere bakmamız, konuya ışık tutması açısından önem kazanmaktadır. Bu kapsamda, 28

Şubat-16 Mart 2013 tarihleri arasındaki gelişmelerden yola çıkarak, demokrasi ve alternatif habercilik açısından T24'ün konuya yaklaşımına baktığımızda şu gelişmeler ve noktalar dikkat çekmektedir:

Türkiye'nin 'Kürt sorunu'yla ilgili olarak başlatılan çözüm sürecinde, 1 Mart 2013 Cuma günü Hasan Cemal'in Milliyet'teki köşesinde yayımlanan ilk yazı, "Barış olgunlaşmış durumda, resmin bütünü sakın ola gözden kaçmasın!" (<http://siyaset.milliyet.com.tr/baris-olgunlasmis-durumda-resmin-butunu-sakin-ola-gozden-kacmasin-/siyaset/siyasetyazardetay/01.03.2013/1674795/default.htm>) başlığını taşımaktadır. BDP heyetinin, İmralı'da Abdullah Öcalan'la yaptığı görüşmenin tutanaklarını ele geçirerek haber yapan Namık Durukan'ı ve Milliyet'i habercilik açısından kutlayan bu yazısını, "İmralı Zabıtları" üzerine Milliyet'te yayımlanan ikinci ve son yazısı izlemiştir. 2 Mart Cumartesi günü yayımlanan bu yazısı "Sayın Başbakan, tarihin eli yine omzunuzda, tarih bazen yaşarken de yakalanır!"(<http://siyaset.milliyet.com.tr/sayin-basbakan-tarihin-eli-yine-omzunuzda-tarih-bazen-yasarken-de-yakalanir-/siyaset/siyasetyazardetay/02.03.2013/1675199/default.htm>) başlığını taşımaktadır. Hasan Cemal bu yazısında, Milliyet'in, ele geçirdiği İmralı notlarını yayımlamasını suçlayanları "Gazete yapmak ayrıdır, devlet yönetmek ayrıdır. İki biribirine karıştırılmasın. Kimse de kimsenin işine öyle karışmasın" (<http://siyaset.milliyet.com.tr/sayin-basbakan-tarihin-eli-yine-omzunuzda-tarih-bazen-yasarken-de-yakalanir-/siyaset/siyasetyazardetay/02.03.2013/1675199/default.htm>) ifadeleriyle eleştirmektedir. Başbakan Recep Tayyip Erdoğan, bu yazının yayımlandığı 2 Mart Cumartesi günü Balıkesir'de yaptığı konuşmada, "Gazeteciliğiniz batsın" (<http://www.trt.net.tr/trtavaz/batsin-sizin-gazeteciliginiz--haber-detay,tr,76814.aspx>) ifadesini kullanarak doğrudan Hasan Cemal'in yazısına şu ifadelerle göndermede bulunmuştur (<http://t24.com.tr/yazi/ellerimizde-kovalar-berbat-ettiginiz-gazeteciligi-temizlemek-icin-buradayiz/6306>):

...Biz samimiyetle kararlılıkla elimizi, bedenimizi,bütün vücudumuzu taşın altına koyup gençlerin kanını annelerin gözyaşını dindirmek için çırpındıkça bunu sabote etmeye, bunu bozmaya bunu başarısızlığa uğratmaya çalışanlar var. Bunlar sizin karşınıza yalanlarla iftiralarla çıkıyorlar. Bunlar küfürlerle, hakaretlerle öfke ile nefretle çıkıyorlar. Bunlar sizin karşınıza dedikodu söylenti sabotajla provokasyonla medya operasyonlarıyla çıkıyorlar. İşte bir tane gazete çıkmış. Bir başlık atıyor. Attığı başlıkla İmralı'dan haberler veriyor. Her zaman söyledim. Bir kısım medya hiç bir zaman yanımızda olmadı. Bu medyanın bazı uzantıları, kalemşörleri şunu yazıyor. Devlet yönetmek başka bir şey, gazete yapmak farklı bir şey. Eğer bu ülkeye bu millete zerre kadar sevdanız varsa şu çözüm sürecine katkıda bulunmak istiyorsanız böyle bir haberi atamazsınız, atmamanız gerekirdi. Bu süreç

hassas bir süreç. (...) Eğer böyle gazetecilik yapacaksan, batsın senin gazeteciliğin...

Bir siyasi lider olarak Başbakan Erdoğan, partisinin grup konuşmasında da aynı tavrı sergileyerek Milliyet'in haberini “*gayri milli yayıncılık*” olarak nitelendirmiş ve “Bize basın özgürlüğü dersi vermeye kalkıyorlar” ifadesini kullanmıştır (<http://t24.com.tr/yazi/ellerimizde-kovalar-berbat-ettiginiz-gazeteciligi-temizlemek-icin-buradayiz/6306>). Siyasi iktidarın bu tutumunu, Hasan Cemal'in yazdıklarına yaklaşımından yola çıkarak genelleyecek olursak, öncelikli olarak demokrasilerde yurttaşların doğru seçim yapabilmeleri, kitle iletişim araçlarından doğru bilgi edinmelerine de bağlıdır. Bu nedenle basında ifade özgürlüğü, düşüncelerini yayabilme olanakları bulunmadığı zaman fazla bir anlam taşımayacaktır (Kışlalı, 2006, s.21). Aynı zamanda J.S. Mill'in (1985) ifade özgürlüğüne ilişkin yaklaşımı da, ne olursa olsun her düşüncenin ifade edilmesinin yol açacağı fayda açısından değerlendirilmesi gerektiğine vurgu yapmaktadır; çünkü “boğmaya kalkıştığımız düşüncenin yanlış bir düşünce olduğundan hiçbir zaman emin olamayız; bundan emin olsak bile, onu boğmak gene de kötü olurdu” (s.30). Mill, her düşüncenin, içinde gerçeğin bir kırıntısını bile barındırma olasılığının karşısında sınırsız ifade özgürlüğünün gerekliliğinin altını çizmektedir. Bu özgürlüğü sınırlamak ise, doğru bir düşünceyi bile zaman için bir dogmaya dönüştürebilecektir.

İletişim özgürlüğü üçüncü kişiler tarafından kontrol edilmeyen iletişim mesajlarını yaymak veya yaymamak, almak veya almamak yeterliliği olarak tanımlanabilir. Bu nedenle Cuilenburg'a (2010) göre, iletişim özgürlüğü hem gönderici hem de alıcıya ait bir haktır; hem konuşmacı hem de dinleyici, hem yazar hem de okur demokratik bir devlette özgür iletişim hakkına sahiptir. İletişim özgürlüğü belli bir iletişim aracına, belli bir ortama ya da bir iletişim teknolojisine bağlı değildir; çünkü mesaj alışverişinde hangi aracın kullanıldığı, iletişim özgürlüğü açısından önemli değildir. İletişimin kamusal olup olmadığının da bir önemi yoktur. Temel iletişim özgürlüğü açısından bakıldığında bir gazetede yazı yazmakla telefonda konuşmak aynı ölçüde temel iletişim özgürlüğünün konusunu oluşturmaktadır. Demokrasilerde her iki eylemin de kimsenin denetiminden geçmeksizin serbestçe gerçekleştirilmesi gerekmektedir (s. 109).

Milliyet'te bu haberin yayımlanması ve sonrasında ortaya çıkan tartışmaları demokrasilerdeki haber alma özgürlüğü ve medya-demokrasi ilişkisi açısından değerlendirebiliriz. James Curran'ın (2002) ifadesiyle geleneksel medya da gerektiğinde demokratik işlevleri yerine getirebilmektedir (s.191). Burada temel olan, alternatif fikirlere de

yer verildiğinde gerçek bir demokratik katkıdan söz edebilmenin mümkün olduğudur. Bu açıdan baktığımızda, hala geleneksel medyanın sahip olduğu kurumsal deneyim, finansal kaynak ve güvenilirlik unsurlarından yoksun olmasına karşın, internetin bu kriteri uygulayabilecek potansiyele sahip olduğu gerçeği de yadsınamayacaktır. İnternet gazetesi T24'ün de bu gelişmelerdeki tutumunun, internet yayıncılığının bu potansiyeline örnek teşkil edebilecek nitelikte olduğunu söylememiz mümkündür. Ana akım medyada “Muhabir”, “Ankara Temsilcisi”, “Genel Yayın Yönetmeni” ve “Yazar” olarak çalışan gazeteci Hasan Cemal, yazısının yayımlanmaması üzerine, 30 Nisan 2013'ten itibaren günlük yazılarını bağımsız internet gazetesi T24'te sürdürme kararı almıştır. T24 bu durumu, Cemal'in ana akım medyayı bırakarak, tercihini internetten gazeteciliğinden yana yaptığı vurgusuyla okurlarına duyurur (<http://t24.com.tr/haber/hasan-cemal-haftada-bes-gun-t24te-yazacak/228599>):

Hem Karayılan röportajı, hem de ‘Barış Sürecinde Güneydoğu Notları’ başlıklı röportaj dizisi gazete ve televizyonlarda referans alınan Hasan Cemal, tercihini, 45 yıl boyunca ‘ya mutfakta yaparak ya da yazarak’ katkıda bulunduğu gazetelerden yana değil, internette gazetecilikten yana yaptı. Cemal, Milliyet'ten ayrıldığı süreç içinde gazetelerden gelen teklifleri kabul etmeyerek günlük yazılarını T24'te sürdürme kararı aldı.

“Başbakan'ı ve medya sermayesini sorgulamaktaki ısrarı” gerekçe gösterilerek Milliyet'teki 15 yıllık köşesi kapatılan 45 yıllık gazeteci Hasan Cemal'i “çok özel bir ağırlığı olan gazeteci” olarak tanımlayan T24 Genel Yayın Yönetmeni Doğan Akın, T24'te yazmaya başlamasının Türkiye'de internet gazeteciliği açısından büyük önem taşıdığını ifade etmektedir. Bu durumun önemini “hem T24 için hem dijital mecrada gazetecilik için bir dönüm noktası oldu” sözleriyle tanımlamaktadır. (<http://t24.com.tr/yazi/t24u-hicbir-mahalleden-alkis-ya-da-ayar-almak-icin-kurmadik/7128>).

Buradan hareketle, alternatif medya olarak adlandırabilmemiz için, T24'ün söyleminin ana akım medyanın hakim söylem ve temsillerin taşıyıcısı mı yoksa alternatif medyayı tanımlayan temel özelliklerden olan geleneksel/ana akım medyaya karşı egemen söylemlerin ya da temsillerin eksiklerini gidermek ve aksini iddia etmek anlayışı üzerine kurulu bir söylem yapısının mı bulunduğunu (Taylan, 2012, s.25) görmemiz de önem taşımaktadır. Bu açıdan T24'te yayımlanan “Çekilme Günlüğü” (<http://t24.com.tr/yazi/bu-yil-bahar-bitmek-bilmemis-yagmur-altinda-daga-tirmaniyoruz/6702>) yazı dizisindeki söyleme baktığımızda, ana akım medyanın hakim söyleminin yer almadığı tespitini yapmamız mümkündür. Örneğin bu yazı dizisinden bir bölümü incelediğimizde, ana akım medyada PKK ile ilgili haberlerde

yaygın olarak kullanılan, “bölücü terör örgütü” ifadesinin kullanılmadığını görmekteyiz. Yine ana akım medyadaki söylemin aksine “terörist” yerine “gerilla” kelimesine yer verilmiştir (<http://t24.com.tr/yazi/bu-yil-bahar-bitmek-bilmemis-yagmur-altinda-dag-tirmaniyoruz/6702>):

Buradan üç saatlik gerilla yürüyüşüyle sınıra varılır; dağların arkası Çukurca’dır” diyor Bahoz Erdal kod isimli Fehman Hüseyin. Kendisi, Türkiye’deki PKK silahlı güçlerinin (HPG’nin) komutanı olarak, çekilmeden de sorumlu olan kişi. (Bahoz Erdal’la yaptığım uzun konuşma dün burada yayımlandı) Dağların ortasında, gürül gürül su akan yemyeşil bir vadiye gizlenmiş PKK kampı ya da bir gerilla noktası.

Hasan Cemal’in T24’e geçişi ve yayımlanan yazıları ana akım medyanın da T24’ü referans göstermesiyle sonuçlanmıştır. Örneğin, İslamcı ve muhafazakar bir çizgisi bulunan Zaman gazetesi yazarlarından Şahin Alpay, Hasan Cemal’in T24’teki PKK’nın silahlı unsurlarının Kandil’e çekilişine tanıklığını içeren “Çekilme Günlüğü” yazı dizisi için, “herkesçe okunması gereken mülakat” tanımlaması yapmaktadır. “Mesleğin duayenlerinden” ifadesini kullandığı Cemal’in internet medyasındaki yazılarına dikkat çekmekte ve “T24 adlı internet gazetesinde haberciliğin ne demek olduğuna dair ders veriyor” tespitini yaparak, internet gazeteciliğinin ana akım medyanın yapamadığını yaparak oluşturduğu bir alternatif olarak önemini de vurgulamaktadır (http://www.zaman.com.tr/sahin-alpay/hasan-cemalin-cekilme-gunlugu_2093501.html).

“Türkiye çok kritik bir dönemden geçiyor, bu süreçte Kürt sorununu, PKK'yı çok uzun yıllardan beri izleyen bir gazeteci olarak, bir süredir gazetemde yazamamaya başladım” diyen Hasan Cemal, internet gazeteciliğinin yeni ve alternatif bir mecra olarak kendisine bu imkanı sunabilmesinin önemini: “Doğrusunu isterseniz, ‘İyi ki internet var, iyi ki internet gazeteciliği var’ diyorum” şeklinde vurgulamakta ve “Çünkü ben de orada yazabiliyor olmak, çözüm süreci ile düşüncelerimi anlatmak için yeni bir imkan kazanmış oluyorum” ifadeleriyle dile getirmektedir (<http://t24.com.tr/haber/hasan-cemal-iyi-ki-internet-gazeteciligi-var-goruslerimi-ozgurce-yazabilecegim/227690>). Ana akım medyada uzun yıllar çalışan bir gazeteci olarak Hasan Cemal’in internet gazeteciliğine dair bu tespitlerinin, temel demokratik haklardan biri olan haber alma ve ifade özgürlüğü açısından, internet gazeteciliğinin sağladığı olanaklara dikkat çekmesi bakımından önem taşıdığını belirtebiliriz.

T24 Genel Yayın Yönetmeni Doğan Akın ise, Hasan Cemal'in T24 için kaleme aldığı “Çekilme Günlüğü”nde yazdıklarının önemini, Türk medyasındaki egemen geleneksel yapıyı

kırarak nitelikte olduğunu ve haberciliğin farklı bir boyuta gelebileceğini, “Bu ülkede grup medyalarının boğmaya çalıştığı haberciliğin tarihsel dönüşümünü haber veriyor” tespitiyle ifade etmektedir. İnternet gazeteciliğinin getirebileceği haber alma ve ifade özgürlüğünü, hakim iktidarın baskısından kurtulma imkanı sağlamasının getireceği demokrasiyi ise ana akım medyadaki mülkiyet yapılanması ve ilişkilerine gönderme yaparak “Gazeteler sizinse, gazetecilik bizimdir!” sözleriyle vurgulamaktadır (<http://t24.com.tr/yazi/gazeteler-sizinse-gazetecilik-bizimdir/6394>).

Sonuç

Bu çalışmada, demokrasi kavramı, internet medyasında demokrasi ve Türkiye’de internet gazeteciliğinin yeri, “bağımsız internet gazetesi” olarak kendisini konumlandıran T24 örneğinden yola çıkılarak ele alınmıştır. T24 örneği üzerinden, Türkiye’de internet haber siteleri, geleneksel medyadan daha demokratik ve alternatif bir habercilik anlayışı sunuyor mu sorusu cevaplanmaya çalışılmıştır. Bu sorunun cevaplanabilmesi açısından, Milliyet gazetesi yazarı Hasan Cemal’in, yazısının yayımlanmaması üzerine ana akım medyadan ayrılması ve T24’te yazılarına yer verilmeye başlanması da incelenmiştir.

Çalışmada, T24’ün, finans kaynakları açısından bağımsız olmalarına vurgu yapmasına karşın reklam alması, alternatif medyanın, reklam gelirlerinin reddi özelliğiyle bir çelişki taşıyor nitelikte olduğu tespitini yapmamız mümkündür. Egemen medya anlayışına alternatif olma iddiasını taşıyan bir yayın olarak T24’ün, ana akım medyanın da beslendiği kaynaklardan biri olan haber ajanslarını kullanması, bu iddiasının sorgulanmasına neden olabilmekte ya da alternatif medya olarak güvenilirlik kaybına uğraması tehlikesini beraberinde getirebilmektedir. Finansal zorluklar nedeniyle T24’te deneyimli ve alanında uzman muhabir kadroları istihdam edilememektedir. Bu durum, günlük haber akışının genç ve deneyimsiz kadrolarla düzenlenmeye çalışılmasına yol açmaktadır. Aynı zamanda alternatif bir haber sitesi olarak T24’ün de ana akım medyanın gazete ve haber sitelerinin bir benzeri olma tehlikesini taşımaktadır.

Demokrasilerde, iletişimin kamusal olup olmadığına bakılmaksızın, bir gazetede yazı yazmakla telefonda konuşmak aynı ölçüde temel iletişim özgürlüğünün konusunu oluşturmaktadır. Her iki eylemin de kimsenin denetiminden geçmeksizin serbestçe gerçekleştirilmesi gerekmektedir. Medya sermayesini ve medya iktidar ilişkilerini sorgulayan yazısının yayımlanmayarak Milliyet’teki 15 yıllık köşesi kapatılan 45 yıllık gazeteci Hasan

Cemal'in ana akım medyadan ayrılarak internet gazetesi T24'te yazmaya başlamasının, Türkiye medyasında, dijital yayıncılık açısından önemli bir süreç olarak görülmesi gerektiğini söylememiz mümkündür. Cemal'in ana akım medyada yayımlanmayan yazısını internet haber sitesinde yayımlatması ve burada çalışmaya başlamasının, temel demokratik haklardan biri olan haber alma ve ifade özgürlüğü açısından, internet gazeteciliğinin sağladığı olanaklara dikkat çekmesi bakımından önem taşıdığı görülmektedir. Ayrıca, alternatif medya olarak adlandırabilmemiz için, T24'ün söyleminin ana akım medyanın hakim söylem ve temsillerin taşıyıcısı mı yoksa alternatif medyayı tanımlayan temel özelliklerden olan geleneksel/ana akım medyaya karşı egemen söylemlerin ya da temsillerin eksiklerini gidermek ve aksini iddia etmek anlayışı üzerine kurulu bir söylem yapısının mı bulunduğunu görmemiz de önem taşımaktadır. Bu açıdan baktığımızda, gazeteci Hasan Cemal'in T24'te yayımlanan "Çekilme Günlüğü" (<http://t24.com.tr/yazi/bu-yil-bahar-bitmek-bilmemis-yagmur-altinda-dagatirmaniyoruz/6702>) yazı dizisini incelediğimizde, T24'te ana akım medyanın hakim söyleminin yer almadığı tespit edilmiştir. Gerek kullanılan söylem, gerekse seçilen konu açısından bu yazı dizisi aynı zamanda, Türkiye'deki ana akım medyanın egemen geleneksel yapısının kırılacağı ve alternatif haberciliğin farklı bir boyuta gelebileceğinin göstergesi olabilecek özellikler taşıması açısından da önemli olduğu söylenebilir.

Kaynakça

- Alankuş, Sevda (2008). "Türkiye'de 'Başka Bir Demokrasi İçin, 'Başka' Bir Medya ve Habercilik", Uygun Adım Medya (içinde), Der. İncilay Cangöz, Ayraç Kitabevi: Ankara.
- Alver, Füsün (2011). Gazetecilik Bilimi ve Kuramları, Kalkedon Yayınları: İstanbul.
- Curran, James (2002). "Medya ve Demokrasi: Yeniden Değer Bıçme", Medya Kültür Siyaset (içinde), Der.: Süleyman İrvan, Ankara: Alp Yayınevi, s.s.181-261
- Dahl, Robert A. (2010). Demokrasi Üzerine, Betül Kadioğlu (çev.). Phoneix: Ankara.
- Güngör, Nazife (2011). İletişim Kuramlar ve Yaklaşımlar, Siyasal Kitap: Ankara.
- Mill, John Stuart (1985). Özgürlük Üstüne, Alime Ertan (çev.), Belge Yayınları: Ankara.
- Jan Van Cuilenburg (2010). "Medya ve Demokrasi", Televizyon Haberciliğinde Etik (içinde), Ed: Çaplı, Bülent. ve Tuncel, Hakan, Ankara: Fersa Matbaacılık.
- Keane, John (1993). Medya ve Demokrasi, Haluk Şahin (çev.), Ayrıntı Yayınları: İstanbul.
- Kışlalı, Ahmet Taner (2006). Siyasal Sistemler, İmge Kitabevi: Ankara.
- İnal, Ayşe (1996). Haberi Okumak, Temuçin Yayınları: İstanbul.
- Köse, Hüseyin (2007). Alternatif Medya, Yirmidört Yayınevi: İstanbul.
- Punch, F.K. (2005). Sosyal Araştırmalara Giriş Nicel ve Nitel Yaklaşımlar, Siyasal Kitabevi: Ankara.
- Rheingold, Howard (1993). The Virtual Community, Addison-Wesley Publishing Company: Massachusetts.

- Taylan, Ahmet (2012), Alternatif Medya ve Bianet Örneği: Türkiye’de Alternatif Medyaya Dair Etnografik Çalışma, Doktora Tezi, AÜ Sos. Bil. Enst., Ankara.
- Timisi, Nilüfer (2003). Yeni İletişim Teknolojileri ve Demokrasi, Dost Kitabevi: Ankara.
- Touraine, Alain (2011). Demokrasi Nedir?, Olcay Kunal (çev.), Yapı Kredi Yayınları: İstanbul.
- Van Dijk, Teun A. (1999). “Söylemin Yapıları ve İktidarın Yapıları”, Medya İktidar İdeoloji (içinde) Der. Mehmet Küçük (çev.), Ark Yayınları: Ankara, ss. 331-391
- Zeynep Atikkan, Aslı Tunç (2011). Blogdan Al Haberi, İstanbul: Yapı Kredi Yayınları.

İnternet Kaynakları

- Akın, Doğan (2013). Ellerimizde kovalar, berbat ettiğiniz gazeteciliği temizlemek için buradayız!, <http://t24.com.tr/yazi/ellerimizde-kovalar-berbat-ettiginiz-gazeteciligi-temizlemek-icin-buradayiz/6306>, erişim tarihi: 17.07.2013
- Akın, Doğan (2013). T24’ü hiçbir mahalleden alkış ya da ayar almak için kurmadık, <http://t24.com.tr/yazi/t24u-hicbir-mahalleden-alkis-ya-da-ayar-almak-icin-kurmadik/7128>, erişim tarihi: 14.07.2013
- Akın, Doğan (2013), Gazeteler sizinse, gazetecilik bizimdir!, <http://t24.com.tr/yazi/gazeteler-sizinse-gazetecilik-bizimdir/6394>, erişim tarihi: 14.07.2013.
- Akın, Doğan (2013). Hasan Cemal Milliyet’ten ayrılıyor!, <http://t24.com.tr/yazi/hasan-cemal-milliyetten-ayriliyor/6360>, erişim tarihi: 14.07.2013.
- Akın, Doğan (2013). <http://t24.com.tr/yazi/ellerimizde-kovalar-berbat-ettiginiz-gazeteciligi-temizlemek-icin-buradayiz/6306>, erişim tarihi: 13.07.2013
- Akın, Doğan (2011). T24 ve Korkuyu Satın Alan Medya, <http://t24.com.tr/yazi/t24-ve-korkuyu-satin-alan-medya/4087>, erişim tarihi: 03.08.2013
- Akın, Doğan (2013). Hasan Cemal sansürü Hürriyet’te de yürürlükte!, <http://t24.com.tr/yazi/hurriyette-hasan-cemal-sansuru/6325>, erişim tarihi: 13.07.2013.
- Akyazı, Pelin ve Çelik, Şafii (2013), Mehmet Barlas’ın Maaşıyla T24’ü Yayınlıyoruz, <http://www.habervesaire.com/news/mehmet-barlas-in-maasiyla-t24-u-yayinliyoruz-2604.html>, erişim tarihi: 13.10.2013
- Alpay, Şahin (2013). Hasan Cemal’in ‘Çekilme Günlüğü’, http://www.zaman.com.tr/sahin-alpay/hasan-cemalin-cekilme-gunlugu_2093501.html, erişim tarihi: 15.07.2013.
- Babacan, Selin (2013). ‘Türkiye’de Başka Bir Gazetecilik Mümkün’, <http://www.mediacaonline.com/turkiyede-baska-bir-gazetecilik-mumkun/>, erişim tarihi: 07.08.2013
- Cemal, Hasan (2013). Barış olgunlaşmış durumda, resmin bütünü sakın ola gözden kaçmasın!, <http://siyaset.milliyet.com.tr/baris-olgunlasmis-durumda-resmin-butunu-sakin-ola-gozden-kacmasin-/siyaset/siyasetyazardetay/01.03.2013/1674795/default.htm>, erişim tarihi: 15.07.2013
- Cemal, Hasan (2013). Sayın Başbakan Tarihin Eli Yine Omzunuzda Tarih Bazen Yaşarken de Yakalanır, <http://siyaset.milliyet.com.tr/sayin-basbakan-tarihin-eli-yine-omzunuzda-tarih-bazen-yasarken-de-yakalanir-/siyaset/siyasetyazardetay/02.03.2013/1675199/default.htm>, erişim tarihi: 15.07.2013
- Cemal, Hasan (2013). Çekilme Günlüğü 1, <http://t24.com.tr/yazi/bu-yil-bahar-bitmek-bilmemis-yagmur-altinda-daga-tirmaniyoruz/6702>, erişim tarihi: 15.07.2013
- Goodman, Amy ve Gonzalez, Juan, About Democracy Now, <http://www.democracynow.org/about>, erişim tarihi: 22.09.2013
- Sazak, Derya (2013). Haber Doğruysa Basarız, Başbakan’ın Sözlerini Üstümüze Almıyoruz!, <http://t24.com.tr/haber/derya-sazak-haber-dogruiysa-basariz-basbakanin-sozlerini-ustumuze-almiyoruz/224954>, erişim tarihi: 15.07.2013

"Batsın sizin gazeteciliğiniz", <http://www.trt.net.tr/trtavaz/batsin-sizin-gazeteciliginiz--haber-detay,tr,76814.aspx>, erişim tarihi: 15.07.2013
<http://t24.com.tr/okurfonu>, erişim tarihi: 22.09.2013
<http://www.democracynow.org/about>, erişim tarihi: 22.09.2013
<http://t24.com.tr/hakkinda>, erişim tarihi: erişim tarihi: 22.09.2013
<http://t24.com.tr/okurfonu>, erişim tarihi: 22.09.2013
<http://t24.com.tr/haber/hasan-cemal-iyi-ki-internet-gazeteciligi-var-goruslerimi-ozgurce-yazabilecegim/227690>, erişim tarihi:22.09.2013
<http://t24.com.tr/haber/hasan-cemal-haftada-bes-gun-t24te-yazacak/228599>, erişim tarihi: 21.09.2013